

**ЕКОНОМІКО-ПРАВНИЧИЙ КОЛЕДЖ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією ЗНУ

Протокол № 4 від 07.04.2017

голова Приймальної комісії

 М. О. Фролов

ПРОГРАМА ТВОРЧОГО КОНКУРСУ

(на основі базової загальної середньої освіти)

Освітній ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень): молодший спеціаліст

Спеціальність: 061 журналістика

Освітня програма: видавнича справа та редагування

Запоріжжя, 2017

ПРОГРАМА ТВОРЧОГО КОНКУРСУ
(на основі базової загальної середньої освіти)
ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступаючи до Економіко-правничого коледжу Запорізького національного університету, абітурієнт повинен пройти вступне випробування – творчий конкурс. Творчий конкурс проводиться після завершення прийому документів абітурієнтів, які виявили бажання навчатися на спеціальності 061 журналістика//видавнича справа та редагування.

Мета творчого конкурсу – демонстрація знань і навичок вступника, що засвідчують готовність до опанування фаху й здатність виконувати креативні завдання.

Творчий конкурс полягає у написанні журналістського твору (портретного нарису) за результатами прес-конференції. На професійно зорієнтованому вступному випробуванні – творчому конкурсі абітурієнт повинен продемонструвати загальну ерудицію, фахову зацікавленість, розкрити власні здібності, що засвідчують його готовність до опанування журналістського фаху й здатність виконувати творчі завдання. Вступник повинен також продемонструвати вміння точно й повно відображати подію, викладати свої думки українською мовою, мислити логічно, бути грамотним.

Творчий конкурс серед абітурієнтів відрізняється від іспиту з мови. Його особливість полягає у відборі не лише обізнаних, а й творчих особистостей, що мають виявити такі специфічні здібності:

- комунікабельність, спроможність сформулювати питання та вести діалог;
- здатність розпізнати в співбесідникові риси особистості й розкрити їх якомога повніше;
- вміння готувати текст журналістського спрямування з використанням літературно-художніх засобів, мислити образно, системно, неординарно;
- здатність спостерігати за ходом прес-конференції, вирізняти в розмові суттєве, актуальне, значуще для людини, її суспільного життя;
- вміння зафіксувати необхідну інформацію про конкретну людину;
- навички аналізу та систематизації зібраних фактів, вміння робити висновки;
- здібності до образно-логічного, метафоричного осмислення фактів;
- спроможність розрізнити суттєве й другорядне, узагальнити факти;
- вміння знайти творчий хід, що дає змогу оригінально підійти до зібраного матеріалу й висвітлити тему оригінально, особистісно, яскраво;
- оригінальність світобачення, демонстрація власного стилю письма;
- розуміння специфіки написання одного з основних художньо-публіцистичних жанрів журналістики – портретного нарису.

Предметна комісія оцінює результати випробування. Результати творчого конкурсу за участю всіх членів комісії підсумовуються, заносяться у відомість, яку підписують голова та члени комісії, й оголошуються не пізніше наступного дня.

ВИМОГИ ДО ПРОХОДЖЕННЯ ТВОРЧОГО КОНКУРСУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 061 ЖУРНАЛІСТИКА// ВИДАВНИЧА СПРАВА ТА РЕДАГУВАННЯ

Для вступників за спеціальністю 061 журналістика // видавнича справа та редагування моделюється певна професійна ситуація: **прес-конференція**. Відбувається спілкування членів комісії з учасниками чи учасником розмови в аудиторії **упродовж години**. Абітурієнти мають право поставити гостю запитання. Паралельно екзаменатори ведуть цифровий аудіозапис розмови, щоб при перевірці творчої роботи простежити точність відтворення того, про що йшла мова. Учасником розмови може стати редактор видання чи журналіст із досвідом роботи в мас-медіа. Абітурієнтам дозволяється поставити йому довільну кількість питань. Вони мають стосуватися творчого шляху журналіста, розуміння суті журналістської професії, творчого досвіду, редакційної політики очолюваного ним видання чи ЗМІ, де журналіст працює, його улюблених тем та жанрів у журналістиці тощо.

Упродовж відведеного часу абітурієнти фіксують на папері хід розмови – запитання та відповіді. При цьому їм забороняється користуватися записувальною технікою (диктофонами). За зібраними матеріалами вступники **упродовж півтори години (90 хв.)** пишуть журналістський твір у **жанрі портретного нарису** обсягом *до двох аркушів формату А 4*.

Нарис – напівхудожній, напівдокументальний жанр, художньо-публіцистичне осмислення дійсності, у якому йдеться про реальних людей і реальні події.

Нарис знаходиться на межі між художнім зображенням життя людини та документальним його засвідченням. Зазвичай у нарисі наводять статистичні дані, цифри, факти, імена та прізвища конкретних осіб, розповідають про конкретні ситуації, життєві епізоди, вчинки, які показують людей у дії.

Журналістський нарис відрізняється від літературного достовірністю і адресністю фактів. Образність, художність, документальність, адресність, конкретність – ознаки нарису.

Варто також вказати на такі ознаки нарису: наявність авторського «я», інтимізацію, ескізність, злободенність, типізацію героя, асоціативність і присутність певної частини вимислу.

Нарис – різновид *твору-опису*, в якому зображено дійсні факти, події і конкретних людей. Найчастіше нариси присвячуються відтворенню сучасних подій або зображенню людей, яких особисто знає автор.

Тематика нарисів

- суспільно-політична;
- побутова;
- історична;
- психологічна.

Портретний нарис – це «внутрішньожанровий різновид нарису, предметом якого є відтворення героя в усій складності його долі, професійного шляху, внутрішніх переживань, роздумів про життя».

Героєм портретного нарису є людина, у якій типові для її часу та оточення риси поєднуються з оригінальністю мислення та своєрідністю вдачі. Тож у портретному нарисі змальовується не лише зовнішність героя, а й розповідається про життєві ситуації, учасником яких він є, його поведінку; можуть бути подані фрагменти інтерв'ю, монологи, світоглядні засади особистості. Важливими є дані про роботу людини, її інтереси, хобі. Таким чином, можливості цілісного зображення особистості значно розширюються, якщо нарисовець здійснює і соціологічний, і психологічний аналіз героя.

У портретному нарисі значна увага приділяється біографії героя. Та треба пам'ятати, що розповідь про всі подробиці його існування не є доцільною. Необхідно зазначати лише певні віхи життєвого шляху, які є важливими для втілення задуму автора, акцентувати на подіях, які справили враження на особистість, вплинули на формування її характеру. Таким чином, предметом зображення в портретному нарисі є особистість у всій її багатогранності. Саме тому цей жанр є одним із центральних і в пресі, і на телебаченні, і на радіо.

Завдання автора портретного нарису – розкрити внутрішній світ такої особи, виявити її індивідуальність, підкреслити «особливість».

Головна *особливість* нарису – розкриття духовного світу героя, окреслення його характеру

Особливості твору-нарису:

1. Невеликий за обсягом.
2. Не має чіткої, завершеної фабули.
3. Нарис створюється в художньо-публіцистичному стилі.
4. Головна мета нарису полягає в тому, «щоб демонструвати й пояснювати особливо важливі або нові, раніше невідомі факти».
5. Використання художніх засобів.

При підготовці до написання твору-нарису:

1. Спробуйте переконати читача в тому, що предмет або явище, про які ви пишете, дійсно цікаві, що ви добре їх знаєте, любите і дуже бажаєте, щоб і інші про них дізналися або полюбили їх.
2. Уважно спостерігайте за об'єктом свого майбутнього твору. Визначте основну думку.
3. Попрацюйте над образністю мови вашого твору.
4. Складіть план твору. Дайте йому назву.
5. Складіть твір за власними спостереженнями.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТВОРЧОГО КОНКУРСУ

При написанні журналістського твору абітурієнт повинен виявити уміння, здобуті в середній школі: точність та повноту відтворення фактів, логічно та грамотно викладати думку (оформляти текст орфографічно, пунктуаційно, графічно-композиційно). Вступники повинні засвідчити уважність, спостережливість, вміння викласти суть події, продемонструвати культуру письма. До твору обов'язково додається заголовок, який повинен привернути

увагу читача і разом з тим не спотворити ідей чи думок учасників або учасника розмови.

Одиниця контролю: письмове висловлювання абітурієнтів. У монологічному висловлюванні, яке створюють абітурієнти, оцінюють його зміст і форму (мовне оформлення).

Перевірка здатності письмово переказувати і створювати текст здійснюється фронтально: вступникам пропонується самостійно написати портретний нарис.

За письмове мовлення виставляють одну оцінку: на основі підрахунку допущених недоліків за зміст і помилок за мовне оформлення, ураховуючи їх співвідношення.

Зокрема, перевіряється здатність абітурієнта:

- а) виявляти певний рівень обізнаності з теми, що розкривається письмово;
- б) демонструвати вміння:
  - будувати висловлювання певного обсягу, добираючи і впорядковуючи необхідний для реалізації задуму матеріал (сприйняту ситуацію);
  - ураховувати мету спілкування, адресата мовлення;
  - розкривати тему висловлювання;
  - виразно відображати основну думку висловлювання, диференціюючи матеріал на головний і другорядний;
  - викладати матеріал логічно, послідовно;
  - використовувати мовні засоби відповідно до комунікативного завдання, дотримуючись норм літературної мови;
  - дотримуватись єдності стилю;
- в) виявляти своє ставлення до предмета висловлювання, розуміти можливість різних тлумачень тієї самої проблеми;
- г) виявляти певний рівень творчої діяльності, зокрема:
  - трансформувати одержану інформацію, відтворюючи її докладно, стисло, вибірково, своїми словами, змінюючи форму викладу, стиль тощо відповідно до задуму висловлювання;
  - створювати оригінальний текст певного стилю;
  - аргументувати висловлені думки, переконливо спростовувати помилкові докази;
  - викладати матеріал виразно, доречно, економно, виявляти багатство лексичних і граматичних засобів.

Комісія, оцінюючи роботи, зіставляє їх із роздрукованим текстом аудіозапису прес-конференції, і встановлює рівень точності та повноти відтворення запропонованої інформаційної події, грамотність викладу. Журналістський твір оцінюється за дванадцятибальною шкалою. Максимальна оцінка творчого конкурсу становить 12 балів, а мінімальна – 4 бали.

Таблиця шкали оцінювання письмового завдання

Рівень	Бали	Характеристика змісту виконаної роботи*	Грамотність	
			орфографічних і пунктуаційних помилок	лексичних, граматичних і стилістичних помилок
Початковий (Бали цього рівня одержують абітурієнти, які не досягають значного успіху за жодним із визначених критеріїв)	1	Абітурієнт будує лише окремі, не пов'язані між собою речення; лексика висловлювання дуже бідна.	15-16 і більше	9-10
	2	Абітурієнт будує лише окремі фрагменти висловлювання; лексика і граматична будова мовлення бідна й одноманітна.	13-14	
	3	За обсягом робота складає менше половини від норми; висловлювання не є завершеним текстом, хибує на непослідовність викладу, пропуск фрагментів, важливих для розуміння думки; лексика і граматична будова збіднені.	11-12	
Середній (Балів цього рівня заслуговують абітурієнти, які будують текст, що за критерієм обсягу, повноти відтворення інформації і зв'язності значною мірою задовольняє норму, але за іншими критеріями результати істотно нижчі)	4	Письмове висловлювання за обсягом складає дещо більше половини від норми і характеризується уже певною завершеністю, зв'язністю; проте є недоліки за низкою показників (до семи), наприклад, характеризується неповнотою і поверховістю в розкритті теми; порушенням послідовності викладу; не розрізняється основна та другорядна інформація; добір слів не завжди вдалий.	9-10	7-8
	5	За обсягом робота наближається до норми, загалом є завершеною, тема значною мірою розкрита, але трапляються недоліки за низкою показників (до шести): роботі властива поверховість висвітлення теми, основна думка не проглядається, бракує єдності стилю та ін.	7-8	
	6	За обсягом висловлювання робота сягає норми, тема розкривається, виклад загалом зв'язний, але робота характеризується недоліками за кількома показниками (до п'яти): помітний її репродуктивний характер, відсутня самостійність суджень, їх аргументованість, добір слів не	5-6	

		завжди вдалий тощо.		
<p>Достатній (Балів цього рівня заслуговують абітурієнти, які досить вправно будують текст за більшістю критеріїв, але за деякими з них ще припускаються недоліків)</p>	7	Абітурієнт самостійно створює достатньо повний, зв'язний, з елементами самостійних суджень текст, вдало добираються лексичні засоби, але в роботі є недоліки (до чотирьох), наприклад, відхилення від теми, порушення послідовності її викладу; основна думка не аргументується тощо.	4	5-6
	8	Абітурієнт самостійно буде достатньо повне, осмислене, самостійно і загалом вдало написане висловлювання, проте трапляються ще недоліки за певними показниками (до трьох).	3	
	9	Абітурієнт самостійно буде послідовний, повний, логічно викладений; розкриває тему, висловлює основну думку; вдало добирає лексичні засоби; однак припускається окремих недоліків (за двома показниками): здебільшого це відсутність виразної особистісної позиції чи належної її аргументації тощо.	1+1	
<p>Високий (Балів цього рівня заслуговують абітурієнти, які вправно за змістом і формою будують текст; висловлюють та аргументують свою думку; вміють зіставляти різні погляди на той самий предмет, оцінювати аргументи на їх доказ, обирати один із них; окрім того, пристосовують висловлювання до особливостей певної мовленнєвої ситуації, комунікативного завдання)</p>	10	Абітурієнт самостійно буде послідовний, повний текст, ураховує комунікативне завдання, висловлює власну думку, певним чином аргументує різні погляди на проблему; робота відзначається багатством словника, граматичною правильністю, додержанням стильової єдності і виразності тексту; але за одним із критеріїв допущено недолік.	1	3
	11	Абітурієнт самостійно буде послідовний, повний текст, ураховує комунікативне завдання; висловлює власну думку, зіставляє її з думками своїх однокласників, вміє пов'язати обговорюваний предмет із власним життєвим досвідом, добирає переконливі докази для обґрунтування тієї чи тієї позиції з огляду на необхідність долати певні життєві проблеми; робота загалом відзначається багатством словника,	1	2

		точністю слововживання, стилістичною єдністю, граматичною різноманітністю.		
	12	Абітурієнт самостійно створює яскраве, оригінальне за думкою висловлювання відповідно до мовленнєвої ситуації; аналізує різні погляди на той самий предмет, добирає переконливі аргументи на користь тієї чи тієї позиції, усвідомлює можливості використання тієї чи тієї інформації для подолання певних життєвих проблем; робота відзначається багатством слововживання, граматичною правильністю.	–	1

*Під час виведення єдиної оцінки за письмову роботу до кількості балів, набраних за зміст твору, додається кількість балів за мовне оформлення і їхня сума ділиться на два. При цьому, якщо частка не є цілим числом, то вона заокруглюється в бік більшого числа.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Владимиров В.М. Основы журналистики в понятиях и комментариях : учеб. пособие / В.М. Владимиров. – К. : КиМУ, 2005. – 124 с.
2. Гетьманець М. Ф. Сучасний словник літератури і журналістики / М. Ф. Гетьманець, І. Л. Михайлин. – Х.: Прапор, 2009. – 384 с.
3. Грабельников А. А. Работа журналиста в прессе: учебное пособие / А. А. Грабельников. – М.: Рип-Холдинг, 2005. – 274 с.
4. Дмитровський З. Телепубліцистика: генезис та характерні особливості теленарису / З. Дмитровський // Теле- та радіожурналістика. – Львівський національний університет імені Івана Франка, 2006. – С. 74 – 83. [Електроний ресурс]. Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Tir/2008_7/visnyk07-7.pdf.
5. Здоровега В.Й. Теорія і методика журналістської творчості : підручник / В.Й. Здоровега. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Львів, 2010. – 268 с.
6. Кривошея Г.П. Журналістика: поняття, терміни / Г.П. Кривошея. – К. : КиМУ, 2012. – 202 с.
7. Кройчик Л. Е. Система журналистских жанров [Электронный ресурс] / Л.Е. Кройчик; ред. С. Г. Корконосенко // Основы творческой деятельности журналиста: Учебник для студентов по специальности «Журналистика» – СПб.: Знание, СПБИНВЭСЭП, 2000. Режим доступа: <http://evartist.narod.ru/text5/64.htm>.
8. Мельник Г.С. Основы творческой деятельности журналиста / Г.С. Мельник, А.Н. Тепляшина. – СПб. : Питер, 2010. – 272 с.
9. Моисеев В.А. Журналистика и журналисты (о самой интересной профессии) / В.А. Моисеев. – К. : Исток, 2013. – 384 с.

10. Смелкова З. С. Риторические основы журналистики. Работа над жанрами газеты: учебное пособие / З. С. Смелкова. – М.: Флинта: Наука, 2002. – 320 с.

11. Тертычный А. А. Жанры периодической печати: учебное пособие для студентов вузов / А. А. Тертычный. – М.: Аспект Пресс, 2000. – 320 с.

12. Шаповал Ю. Г. Телевізійна журналістика: навч. посіб./ Ю. Г. Шаповал. – Рівне, 2008. – 110 с.